

BETÆNKNING**Afgivet af Familie- og Sundhedsudvalget****vedrørende****Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut senest til EM 2018 pålægges at fremsætte et lovforslag om oprettelse af et etisk råd for Grønland.**

(Fremsat af medlem af Inatsisartut Bendt B. Kristiansen, Inuit Ataqatigiit)

Afgivet til forslagens 2. behandling

Udvalget har under behandlingen senest bestået af:

Medlem af Inatsisartut Laura Táunâjik, Siumut, formand

Medlem af Inatsisartut Nivi Olsen, Demokraterne, næstformand

Medlem af Inatsisartut Jess Svane, Siumut

Medlem af Inatsisartut Mala Høy Kuko, Siumut

Medlem af Inatsisartut Aaja Chemnitz Larsen, suppleant, Inuit Ataqatigiit

Medlem af Inatsisartut Peter Olsen, suppleant Inuit Ataqatigiit

Medlem af Inatsisartut Bendt B. Kristiansen, Inuit Ataqatigiit

Familie- og Sundhedsudvalget har efter 1. behandlingen den 17. oktober 2017 under EM2017 nærmere gennemgået forslaget.

1. Forslagets indhold og formål

Fremsat som beslutningsforslag ønsker forslagsstiller tilslutning fra Inatsisartut til, at Naalakkersuisut senest til EM 2018 skal fremsætte et lovforslag om oprettelse af et etisk råd for Grønland.

I forslaget gør forslagsstiller sig overvejelse om virksomhedsområdet for et etisk råd, ligesom forslagsstiller præsenterer et konkret forslag til antallet af medlemmer i et etisk råd samt til medlemmernes udpegning og kompetencer.

2. Førstebehandling af forslaget i Inatsisartut

Under 1. behandlingen var der overvejende enighed om, at der bør oprettes et etisk råd for Grønland.

Naalakkersuisut fremhævede i svarnotatet, at opgaverne for et etisk råd skulle afstemmes i forhold til allerede eksisterende råd, nævn, udvalg og organisationer samt at et etisk råd skal være politisk uafhængigt.

Naalakkersuisut fremførte videre, at et etisk råd bør være rådgivende og debatskabende på områder, som ikke varetages af andre. Et etisk råd kunne eksempelvis fokusere på tabubelagte temaer i samfundet relateret til normer og traditioner, foruden en række emner relateret til sygdom og behandlingsetik.

Siumut fremførte omkring sammensætningen af et etisk råd, at der bør sikres medlemmer som har viden om bygder og bygdefolk, ligesom Siumut bemærkede vigtigheden af, at der udpeges grønlandssprogede medlemmer.

Inuit Ataqatigiit fremførte omkring virket for et etisk råd, at der var mange forhold at tage fat om. Befolkningen i Grønland – Inuit - bærer en historisk tradition og har gennemlevet brydningstider og moderniseringer som udfordrer normer, traditioner og levevis, hvilket i sig selv giver mange spørgsmål og refleksioner for et etisk råd til gavn for befolkningen. Også befolkningens sameksistens med naturen kunne være genstand for et etisk råd.

Demokraterne så også perspektiver i et etisk råd, men påpegede, at den politiske uafhængighed skulle være større end foreslået af forslagsstiller. Demokraterne så gerne, at udpegninger til etisk råd sker fra andre end Naalakkersuisut, og at forhold om honorering og sekretariatsbetjening blev drøftet nærmere. Demokraterne var åbne for, at der eventuelt blev drøftet et ændringsforslag, som skulle tage udgangspunkt i en fordel/ulempe- vurdering ved et etisk råd.

Samlet kan det således konstateres, at partierne Siumut, Inuit Ataqatigiit, og Partii Naleraq alle i deres ordførerindlæg til 1. behandlingen fremførte en principiel støtte til forslaget. Demokraterne så også muligheder i forslaget, men den endelige vurdering og indstilling vil ske på baggrund af en nærmere behandling af forslaget.

På denne baggrund blev forslaget henvist til nærmere vurdering i Familie- og Sundhedsudvalget.

3. Udvalgets behandling af forslaget

Udvalget påskønner den velvillige og inspirerende behandling, som forslaget blev mødt med ved 1. behandlingen, og som udgør grundlaget for udvalgets videre arbejde.

Der hersker næppe tvivl om, at et etisk råd vil kunne udfylde et identitetsdefinerende og identitetskabende offentligt tomrum, hvor det usagte kan blive sagt, og hvor der vil kunne

sammenfattes, stimuleres, dyrkes tanker, holdninger og perspektiver på et efterspurgt niveau i og for det grønlandske samfund, og dette i relation til den folkelige identitet og samhørighed, og hvor kultur, tradition og modernitet forenes.

Udvalget er vidende om, at nærværende beslutningsforslag er en frontløber i forhold til en endelig regulering omkring et etisk råd, hvor der i den videre lovgivningsproces vil ske en dynamisk udvikling, refleksion og finpudsning frem mod et egentlig lovforslag.

3.1. Kompetenceafgrænsning

Som det blev fremført under 1. behandlingen af beslutningsforslaget er det vigtigt, at virket og opgaverne for et etisk råd afstemmes i forhold til allerede eksisterende råd, nævn og udvalg, således at der ikke opstår uklarhed om virkeområdet for et etisk råd samt at et etisk råd ikke træder direkte og uhensigtsmæssigt ind på andres domæne- og kernekompetenceområder.

Udvalget skal umiddelbart nævne følgende ikke udtømmende opstilling af allerede eksisterende råd, nævn og udvalg for Grønland, som der kompetencemæssigt skal ske en afgrænsning i relation til:

- Det Grønlandske Kriminalpræventive Råd
- Ligestillingsrådet
- Børnerådet
- Abortankenævnet
- Alkohol- og Narkotikarådet
- Grønlands Råd for Menneskerettigheder
- Forskningsrådet
- Det Videnskabsetiske Udvalg mf.

Der vil i det videre arbejde frem mod et lovforslag skulle ske en nærmere afdækning af flere råd, nævn og udvalg samt eventuel anden lovgivning, hvis kompetencer og virkeområder, der skal tages ind i den nærmere vurdering.

Familie- og Sundhedsudvalget er åben overfor, at der i den videre proces omkring etablering af et etisk råd, bør ske refleksion og nytænkning omkring allerede eksisterende råd, nævn og udvalg, således at det vurderes, hvorvidt der hensigtsmæssigt skal ske sammenlægning af allerede eksisterende råd, nævn og udvalg, foruden en redefinering af allerede eksisterende grænsedragninger i forhold til virket og kompetencerne for et etisk råd. Dette samlet med en erkendelse af, at forholdene og organiseringen i Grønland ikke er statisk, men bør være dynamisk og tilpasset behovene i et Grønland under udvikling.

3.2. Virksomhedsområder for et etisk råd

Udvalget er opmærksomt på, at der ved nærværende tilgang og stillingtagen til etablering af et etisk råd for Grønland ikke udtømmende og endeligt kan ske en fastsættelse af virksomhedsområderne for et etisk råd, men at tilgangen vil kunne udgøre et visionerende politisk pejlemærke i forhold til den videre lovgivningsproces.

Udvalget støtter op om, at et etisk råd skal fokusere på tabubelagte temaer i samfundet relateret til normer og traditioner.

Udvalget finder herunder, at et etisk råd kan inddrage etik, der knytter sig til samfundsforhold og sociale relationer, herunder velfærdsetik.

Udvalget finder videre, at et etisk råd skal beskæftige sig med etiske spørgsmål, der knytter sig til sundhedsvæsenet, såsom sundheds- og behandlingsetik samt patientetik og patientværdighed.

Udvalget er videre af den umiddelbare opfattelse, at et etisk råd for Grønland skal kunne tage fat om etiske emner, der relaterer sig til befolkningens sameksistens med naturen og andre kultur- og identitetsbærende forhold, som kendetegner levevilkårene for befolkningen i Grønland. Udvalget er dermed umiddelbart åbent overfor, at et etisk råd også inddrager etiske spørgsmål og problemstillinger på natur og miljøområdet, som forsat i vid udstrækning udgør livsgrundlaget for befolkningen.

3.3. Hovedopgaver for et etisk råd

Udvalget påser, at et etisk råd for Grønland umiddelbart skal varetage følgende 2 hovedopgaver:

- 1) Etisk råd skal efter behov kunne yde rådgivning til Inatsisartut, Naalakkersuisut og andre offentlig myndigheder.
- 2) Etisk råd skal fremme informations- og debatskabende aktiviteter i Grønland, således at dette fremmer, stimulerer og kvalificerer den etiske debat, de etiske kompetencer og den etiske bevidsthed.

Med udgangspunkt i en nærmere definition af arbejdsopgaverne for et etisk råd, skal det være muligt for et etisk råd, at deltage i samarbejder med andre aktører og interessenter, hvilket også kunne være andre råd, udvalg og nævn, hvor der findes mulighed for at skabe et berigende forum omkring emner og temaer af fælles interesse og bevågenhed.

Ifølge udvalget bør et etisk råd afgive en årlig beretning til Inatsisartut og Naalakkersuisut.

3.4. Sammensætning

Familie- og Sundhedsudvalget finder forslagsstillers konkrete forslag til sammensætningen af medlemmer til et etisk råd og medlemmernes kundskabsområder spændende, men i sidste ende skal antallet af medlemmer og disses sagkundskaber og viden afstemmes i forhold til virksomhedsområdet, opgaverne, virket og behovene for et etisk råd, således som det endeligt bliver udformet i en regulering om et etisk råd.

Et etisk råd bør, efter behov, have mulighed for at trække på ekspertise og særlige kundskaber og viden. Allerede det at skulle opbygge, anvende og modernisere sproglige termer forbundet med etisk tænkning kan eksempelvis give behov for at skulle samarbejde med Grønlands Sprognævn.

Det kan ikke udelukkes, at et etisk råd har brug for særlig viden omkring traditioner, sprog, kultur og den levevis, som særligt findes i visse regioner og bygder i Grønland, således som det blev fremhævet under 1. behandlingen af forslaget. Derfor skal kompetencer med udspring i en kulturforståelse, kulturindsigt, herunder sprogindsigt være præsent i og for et etisk råd, således at virket for et etisk råd for Grønland sikres forankring i det grønlandske samfund.

3.5. Honorering

Spørgsmålet om honorering af medlemmerne af et etisk råd blev berørt under 1. behandlingen. Igen må udvalget understrege, at spørgsmålet herom ikke udtømmende kan afdækkes under nærværende behandling.

Umiddelbart forestiller udvalget sig, at medlemmer af etisk råd skal honoreres i lighed med medlemmer af sammenlignelige råd og nævn samt at denne skal afspejle arbejdsopgaverne for et etisk råd.

3.6. Sekretariat

Til et etisk råd skal tilknyttes et uafhængigt sekretariat, hvis størrelse og sammensætning skal være på et niveau, der kan understøtte den endelige opgaveportefølje for et etisk råd.

3.7. Politisk uafhængighed

For at kunne opnå bred anerkendelse, og samtidig varetage en rådgivende, debatskabende, kompetenceopbyggende og formidlende rolle, så er det vigtigt, at et etisk råd gives velovervejede politisk uafhængighed.

Forslagsstiller fremfører i forslaget, at udpegning af medlemmer til et etisk råd skal ske fra Naalakkersuisut. Udvalget har drøftet udpegningsspørgsmålet set i lyset af de fremførte politiske ønsker om at sikre, at et etisk råd skal være politisk uafhængigt.

Udvalget så gerne en udpegningskonstruktion af medlemmerne af etisk råd med en større grad af politisk uafhængighed end foreslået af forslagsstiller.

Der kunne i en kommende regulering omkring et etisk råd stilles krav om, at udpegninger fra Naalakkersuisut og eventuelt Inatsisartut alene kunne ske på baggrund af **indstillinger** til Naalakkersuisut og Inatsisartut, ligesom udpegningen af medlemmer alene kunne ske af nærmere bestemte, hvilket kunne være interessegrupper, organisationer, foreninger, bevægelser og lignende.

I et kommende lovforslag kunne det videre fremgå, at etisk råd skal være en politisk uafhængig enhed eller en uafhængig institution.

Det kunne endvidere i lovforslaget indforskrives, at ingen medlemmer af etisk råd må være medlem af Inatsisartut, Naalakkersuisut, kommunal- og bygdebestyrelser.

På det økonomiske plan kan et etisk råd, så længe dets virke er funderet af midler på finansloven, aldrig gives fuldkommen økonomisk politisk uafhængighed, alt den stund, at det er Inatsisartut, der i sidste ende fastsætter bevillingerne på de årlige finanslove.

Udvalget skal henstille til, at det omkring et kommende lovforslag endvidere overvejes, hvorledes der ved sammensætningen af et etisk råd sikres en ligeværdig repræsentation af mænd og kvinder, og at formandsposten, således, som det er formuleret i betænkningen til lovforslaget om Børnetalsmanden, på skift gives til henholdsvis en mand og en kvinde, hvorved principperne i Ligestillingsloven iagttages.

Udvalget finder det samlet vigtigt, at den politiske uafhængighed på det personelle og organisatoriske plan befæstes ved, at der ikke udpeges medlemmer af de eksisterende politiske netværk, således at den politiske uafhængighed ikke kompromitteres.

4. Forslagets økonomiske konsekvenser

Det fremgår af § 33, stk. 1, i Inatsisartuts forretningsorden, at de økonomiske og administrative konsekvenser ved realiseringen af beslutningsforslag skal beskrives i forslagens begrundelse.

Udvalget har noteret sig, at forslaget i overensstemmelse hermed angiver de økonomiske konsekvenser ved forslagens realisering således at lovgivningsprocessen vil beløbe sig til 500.000 kr. Forslagsstiller påregner, at såfremt forslaget tiltrædes, vil der årligt fra 2019 skulle afsættes 900.000 kr. til etisk råds drift og aktiviteter, mere ifald de politiske ambitioner er større, og såfremt man agter at fremme en institutionskonstruktion for et etisk råd.

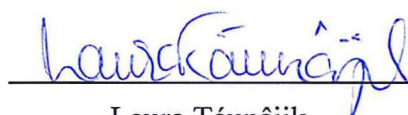

Udvalget har samlet noteret sig det anførte, men skal samtidig påpege, at de nærmere økonomiske og administrative konsekvenser af en regulering omkring et etisk råd for Grønland vil bero på den endelige vurdering af et fremsat lovforslag.

5. Udvalgets indstillinger

Udvalget indstiller i enighed forslaget til vedtagelse i den foreliggende form.

Med disse bemærkninger og med den i betænkningen anførte forståelse skal udvalget overgive forslaget til den afsluttede 2. behandling.

Laura Táunâjik

Formand

Nivi Olsen

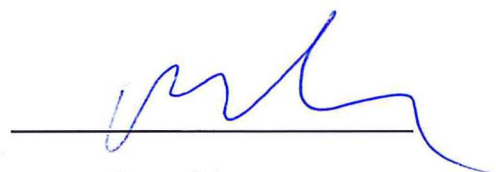
Jess Svane

Mala Høy Kuko

Aaja Chemnitz Larsen

Peter Olsen

Bendt B. Kristiansen